

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravnštvo v Kopitarjevi ulici šte. 6 — Telefon uredništva šte. 50 — Telefon upravnštva šte. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN

Dve družbi.

Beseda k pobijanju draginje.

Razni in mnogoštevilni so vzroki sedanja draginje: Kapitalistična gospodarska politika, nizka valuta, suša, slabe prometne razmere in še marsikaj drugega. O vsem tem se neprestano govori v javnosti in zaobnih krogih. S temi vzroki so razni govorniki pojasnjevali sedanjo draginjo tudi na zadnji draginski anketi, ki jo je bila sklicala slovenska pokrajinska uprava. Toda sedanje draginske bolečine izvirajo še iz neke druge globoke rane, ki jo znajo pa njeni povzročitelji tako spretno prikrivati, da jo le malo kdo opazi in dodobra spozna. Na to rano je na že omenjeni anketi položil prvi ravnatelj dr. Pipenbaher, ko je pokazal na bedo uradništva in vseh, ki so navezani na mesečno ali tedensko plačo, pa na razkošje trgovskih krogov. To rano je treba do dna razgaliti in izžgati, drugače se ne bo zacelila, drugače konsumenta ne bo nehal boleti žep.

Držimo se tistega, kar lahko vsakdo vsak dan vidi in je za vse razumljivo: pogledimo razmere, v katerih žive delavne družine in posamezniki in razmere, v katerih žive trgovci in drugi krogi, ki žive od kupčije. Na prvi mah zapazimo velikansko razliko: Uradnik in delavec sta v največji stiski, zadovoljevali se morata z najskromnejšo hrano, ne upata se niti žabljene krompirja do sita najesti, groza ju je, ko gledata zdravi tek svojih otrok — kaj bo, kje naj jemljeta denar, da pokrijeta le najnujnejše potrebe? Treba je čevljev, trenja obleke, treba za šolo in izobrazbo toliko stvari, a plača ne zadostuje več niti za hrano. Sam hodi že oguljen in zakrpan, a otrok bi se moral sramovati pred javnostjo, ako ne bi napenjal vseh sil in prištradal zanje od lastnih ust, da jih vsaj za silo obleče in preskrbi. Pomanjkanje in stradanje, glodajoča skrb gledata večini delavstva in uradništva iz oči in vse medle, klavnerne zunanosti.

Temu nasproti postavimo sedaj špekulante, trgovce in druge ljudi, ki jih živi kupčija! Kljub stanovanjski bedi žive večina v razkošnih stanovanjih; najemajo si arhitekta, da jim delajo načrte za opremo soban; kupujejo dragocene preproge, oblačijo se po najnovejši modi in njihove žene nosijo na izprehodih in javnih prireditvah na sebi več vrednosti, nego znaša celoletna uradniška plača in vse njegovo premoženje. Vozijo se ti izvoljeni kapitalističnega družabnega reda v avtomobilih ali z iskri mi konjiči, dovoljujejo si vse mogoče zabave in užitke. Zanje so na trgu najizbranejša živila, pečenko in purane zalivajo z najboljšimi pičami. Tega obilja njihova okrogla, dobro gojena telesa ne skrivajo: kar kadi se iz njih. Sitost in brezskrbnost diha iz vsega njihovega nastopa. Njihovi otroci so objestni, sijajno oblečeni in razmetavajo več denarja na sladkarije in nepotrebne stvari, nego ga more izdati delavski ali uradniški družina za kruh.

Razlika med prvo in drugo sliko je kričasta in na prvi pogled se nam vsiljuje sklep: kar je tamkaj premalo, je tu preveč ali natančneje: drugi žive na račun prvih. Vsekakor: konsument, množica vzdržuje vse te ljudi, to se pravi, konsument mora vse življenjske potrebe tako drago plačevati, da se vsi ti ljudje ne le prežive, kakor vsi drugi, ampak da plavajo v razkošju.

Morda je pa trgovski in kupčijski stan v resnici tako važen in koristen za skupnost, da po pravici zahteva zase prednostno stališče na račun drugih? Temu ne moremo pritrditi. Saj ti ljudje le posredujejo prodajo blaga, ki so ga druge glave in druge roke ustvarile in proizvedle. Sami ničesar ne ustvarjajo in zanjevo tam, kjer niso sejali. Potem je pa morda trgovsko in kupčijsko delo tako naporno in nevarno in zahteva toliko več znanja nego vsako drugo? Vsi vemo, da temu ni tako; pač lahko miseln trgovec tvega svojo razkošno eksistenco in pride lahko v položaj, da bi si moral zopet z delom služiti svoj kruh. Toda koliko drugih je sploh od začetka do konca svojega življenja brez-pogojno navezano na tako usodo?

Na noben način torej ni opravičeno, da trgovina dela s tolikim dobičkom, da ustvarja tako kričeče nasprotje med življenjskimi pogoji trgovskih in kupčijskih krogov na eni ter delavnih množic na drugi

strani. To nasprotje se mora nujno izravnati, ako naj zavladajo naravne, zdrave gospodarske razmere. Ta preveliki dobiček trgovine in kupčije nam zastruplja vse ozračje, on zapeljuje vedno širše kroge v malikovalstvo zlatega teleta. Tu treba brezobzirno korenite izpremembe. Naj tudi trgovina v kolikor je opravljena in potrebna, pošteno preživi svojega moža, kakor vsako drugo pošteno delo, a ne prenasljuje naj enih, da morajo stradati drugi. Za starost in onemoglost naj pa trgovca kakor delavca zavaruje socialno zavarovanje.

Socialni in gospodarski nered izhaja odtod, ker imamo dve družbi mesto ene. Družba mora postati zopet enoten organizem, ki se med seboj izpopolnjuje in čegar posamezni deli služijo drug drugemu in skupnosti. Sistem dveh družb, starih in lačnih, pa upropašča družbo, ustvarja družbo delovnih in produktivnih ter družbo uživajočih.

Družba naj zopet postane enoten družben organizem, ki ga tvorijo živa moralna človeška bitja!

Pobijalci draginje.

V naši državi, iz katere se dan na dan izvažna na stotine vagonov žita, živine in drugih življenjskih potrebščin, je čita danes delavec, ubradnik in vsakdo, ki živi od stalnih mesečnih prejemkov, pod težo neznozne draginje in živita življenje nevrednega človeškega bitja.

Pa še je usmiljen na svetu in kakor po drugih mestih so se tudi v Ljubljani našli ljudje blagih src. Šli so med ljudstvo, videli bedo in pomanjkanje. Gani lo jih je in sklenili so, da poskusijo vsa sredstva, da pomagajo stradajočim. Sam kraljevi namestnik g. Hribar se je postavil na čelo teh dobrotovorov in sklical je anketo proti draginji, anketo, na kateri naj bi se razpravljalo o vzrokih te draginje in o protisredstvih. Ta anketa se je vršila včeraj v vladni palači na Bleiweisovi cesti in zbralo se je precej povabljenih in par nepovabljenih.

Bili so to ljudje — z izjemo sedmih — ki gotovo prav zelo občutijo draginjo in za katere smo že naprej lahko prepričani, da bodo vse storili v blagor ljudstva. Ne bomo navajali imen vseh teh pobijalcev draginje, navesti hočemo le glavne. Bili so to veleindustrialec Dragotin Hribar, ki je z inž. Šukljatom in dr. Pavlinom zastopal Zvezo industrijalcev, gg. Noth in dr. Pavliček za ind. družbo na Jesenicah, industrialec g. Čuček iz Ptuja, trgovci Jelačin, Knez, Šarabon in še mnogi njihovi tovariši iz Ljubljane, Maribora, Kranja itd.

Ti gospodje so dolgo časa debatirali in smo iz njihovih govorov spoznali, kako slabo živijo danes trgovci, zvedeli smo, da stoji industrija na robu propada, ker jo država premalo podpira, delavstvo pa lenuhari, pijančuje in veseljači. Precej razburjenja je v tej družbi povzročil g. dr. Pipenbaher, ki je v imenu javnih nameščencev z veliko odkritosrčnostjo povdaril, da od te ankete ni pričakovati uspehov in v daljšem govoru bral temeljite levite trgovcem. Orisal je položaj uradnikov in drugih od fiksne plače živečih slojev, ki se peha jo in ubijajo in se trudijo, da kljub nepopisnemu pomanjkanju in bedi ohranijo čiste roke in čisto vest. Na drugi strani pa je razgalil — sicer veliko premalo — razkošno življenje gotovih krogov, ki v delavstvu in uradstvu ne gledajo sočloveka.

Ne bomo opisovali nadaljnjega poteka debate teh gospodov, tudi nam ni treba povdarjati, zakaj se zastopnik JSZ in zastopnik socialdemokratskega delavstva te debate nista udeležila, ključemo samo:

Ne igrajte komedije!

Na včerajšnji, t. j. ponedeljkovi anketi je bilo sprejetih več resolucij. — Zastopnik Jugoslovanske Strokovne Zveze se k besedi ni oglasil, ker smo celo zadevo smatrali za to, kar je. Da je draginja, to ve tudi vlada; odkod draginja, tudi to ve vlada. Za ugotovitev vsega tega ni treba nobenih anket. Sredstva, da draginjo omejijo, pa ima v rokah le vlada, če hoče seveda ta sred-

stva uporabljati. Na to pa organizacije bednih konsumentov nimajo nobenega vpliva. Zato je odveč sklicevati ankete, ker ne

rabimo besedi, marveč dejanj. Razpoloženje vlade pa nam je pokazala sestava včerajšnje ankete.

Pred zasedanjem parlamenta.

Belgrad, 18. okt. (Izv.) Vsled sklicanja narodne skupščine k rednemu zasedanju, zgube vse interelacije in vsa vprašanja, ki so jih poslanci stavili na ministre, svojo vrednost in ministri na nje ne bodo odgovarjali. Poslanci, ki hočejo dobiti odgovor, morajo interelacije ponovno vložiti. (Srečni ministri!)

Belgrad, 18. okt. (Izv.) Razen zakonodajnega odbora, ki je izvoljen na podlagi ustave, so vsi stari odbori razpuščeni in se bodo volili novi. Volitve se bodo vršile po dosedanjem proporciju. Kakor se zdi, bodo vladne stranke nastopile z lastno, skupno listo.

Vlada se posvečuje.

Ljubljanski župan potrjen.

Belgrad, 18. okt. (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta se je razpravljalo z ozirom na Pašičevo brzojavko o stanju albanskega vprašanja o zunanji politiki, dalje o volivnem zakonu in o sklicanju narodne skupščine. Glede volivnega zakona so mneneja še vedno zelo različna in ni prišlo do definitivnih sklepov. Glede ribarskega zakona je bilo na predlog dr. Spahe sklenje-

no, da se vrši razprava o tem skupno z drugimi zadevami Italije. Dalje je bilo na predlog ministra dr. Spahe sklenjeno, da se osnujejo oddelki trgovinskega ministrstva v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Splitu. Podpisani so bili mnogi ukazi, med njimi ukaz o potrditvi dr. Pešiča za ljubljanskega župana.

Borba za moč v Belgradu.

Belgrad, 18. oktobra. (Izvirno.) V krogih Jugoslovanske muslimanske organizacije se vedno bolj opaža odpor proti sedanjim vladnim posameznim poslancem jasno izražajo svoje simpatije za akcijo Stojana Protića. Njegov list »Radikal« bo v veliko oporo opoziciji v radikalnem klubu, ki pri-

haja do veljave. Kakor vse kaže, se bo pričela zelo interesantna borba, katere izida se sedaj še ne more ugotoviti. Sodeč po razpoloženju v demokratičnih krogih, bodo oni žrtvovali vse, samo da ostanejo do novih volitev na vladi.

Madžarska akcija proti Slovaški.

Praga, 17. oktobra. (Izvirno.) V zadnjem času je bilo na Slovaškem aretiranih mnogo mažarskih agentov in vohunov. Iz listin, ki so se našle pri njih in pa iz gibanja mažarskih čet, se da sklepati, da nameravajo Mažari izvesti isti poskus na Slo-

vaškem kakor so ga na Burškem, ker mislijo, da bo antanta tudi v tem slučaju pri volila v plebiscit. Pri zakulisni politiki antante tudi to ne bi bilo nemogoče in v nekaterih tukajšnjih krogih se govori, da to mažarsko akcijo direktno podpira Italija.

Pred železničarsko stavko v Ameriki.

Newyork, 17. oktobra. Reuter poroča, da je nad 90 odstotkov železničarjev glaso-

valo za to, da se v slučaju poskusa znižanja plač, prične z brezobzirno stavko.

Stanje naše krone.

Zagreb, 18. oktobra. (Izvirno.) Na današnji borzi je nastal mal preokret; tuje valute in devize so se nekoliko oslabile, le dolar in lira se držita še čvrsto. Nemška marka, ki je bila 180, je padla na 175. Ker je naša vlada preklicala odlok glede prepovedi arbitraže na Dunaju, je padla tudi avstrijska krona od 13 na 11. Češka krona je padla od 307 na 294. Lira (deviza) notira 10.90 do 11. — Ali je to znamenje k boljšemu ali le slučaj, se bo videlo.

Skopuh.

Spisal Henrik Conscience — prevel M. J. (Dalje.)

Že je hotel nastaviti vrček na usta, kar pa je preprečil radosten klic njegove sestre, ki je odletela k vratom vzklikajoč:

»Cecilija gre, ah, Cecilija!

»Živio! Živio!« se je vradoval Bart in istotako stekel ven.

Mati je ostala le en trenutek sama, kajti takoj sta se na pragu pojavila njena otroka, vodeča od vseh tako pristrano ljubljeno Cecilijo.

Toda, o sveta nebesa! Kako so se vsi izpremenili. Njihovi obrazi so bili izmučeni, potrti; s sklonjenimi glavami so vstopili, polni tesnobe pričakanja in skrbi.

Cecilija se je molče vsedla k mizi in začela glasno plakati in jokati, ostali pa so stali tik nje nemo in drhteče.

Prva je prekinila to moreče molčanje mati, ki je deklico prišla za roko in jo vprašala:

»Moj Bog, ljuba Cecilija, kaj pa se je zgodilo? Kaj ti je?«

Brez odgovora.

Bart ji je bolestno pogledal v oči in je le s težavo in plaho vzkliknil: »Cecilija, ljuba Cecilija!«

Bodisi, da je ta vzklik, ki je privrel iz ljubljene srea, deklico vso prevzel, ali pa

Kralj je sedaj zdrav.

Belgrad, 18. okt. (Izv.) Kakor javljajo poročila iz Pariza, je kraljevo zdravje že docela dobro in bo kralj ostal do 25. t. m. še v Franciji, na kar se povrne v domovino. Kralj se zelo interesira za notranjo politiko in ga je Pašić tozadevno informiral, posebno se o stanju albanskega vprašanja katerega rešitev in definitivna odločitev se v Parizu pričakuje vsak čas.

da so ji solze olajšale tesnobo v prsih — dvignila je glavo in z ubitim glasom dejala:

»Ah, vi dobri prijatelji, od žalosti in potrnosti skoro govoriti ne morem. Pustite me, da se izžokam.«

»Cecilija,« je vzkliknil Bart čisto iz sebe, »za božjo voljo povej no, kaj je?«

»O, je odvrnila, razumeli boste, zakaj sem tako nesrečna: danes me vidite poslednjč.«

Ob teh besedah so vsi kriknili, kot da je počila struna na godalu — to je bil edini odgovor na usodno novico.

»Nič več ne smem k vam,« je nadaljevala Cecilija in se spet spustila v jok, »nič več ne smem z vami govoriti; ah, ukloniti se moram... moram se!«

»Nič več ne smeš občeavati z nami?« jo je vprašala mati Ana in dvomljivo zmajala z glavo. »Pa zakaj ne? Saj nismo nikomur storili nič hudega!«

»Ah, ne sprašujte me dalje; ničesar vam ne smem povedati!« je zastokala deklica.

Bart je divje vztrepetal, zaškrpjal z zobmi, stisnil pest in povdaril: »O, že vem! Vse to je učinil Tis, ta kača! Glejte, jaz sem miroljubnež, ki še muhi ni storil nič hudega — toda, kadar mi pade ta gad v roke...«

Stara mati mu je vsa prestrašena položila prst na usta in prekinila njegovo divje, maščevalno govorjenje.

Politični dogodki.

† »Nepremagljiva ideja.« Današnje »Jutro« piše: »Demokratska stranka ve, da je tudi na Slovenskem nepremagljiva, ker je njena ideja globoko ukoreninjena v srcih vseh resnično inteligentnih slovenskih ljudi.« To se pravi z drugimi besedami: Demokratska stranka in njena ideja bosta živeli, dokler bo na Slovenskem kaj ljudi, v katerih bo tako globoko ukoreninjen pohlep po bogastvu, izkoriščanju, dokler bo kaj častilcev zlatega teleta in Mamona. Čim večje bo tele — samo zlato mora biti — tim večje bo število njegovih jedeesarskih vernikov.

† Českoslovaški katoliki pri sv. Očetu. V začetku tega meseca se je več tisoč katolikov iz Českoslovaške podalo na romanje v Rim. 8. t. m. jih je sv. Oče sprejel v avdienci. Ženske v slikovitih narodnih nošah, Orli v krojih, omladinici v temnih oblekah. Ko je prišel sv. Oče v veliko dvorano v Vatikanu, ga je praški knez nadškof v imenu vseh v latinskem jeziku pozdravil, na kar se mu je sv. Oče v daljšem govoru zahvalil. Opozoril je na nevarnost, ki preti katoliški veri in pokazal na zgled sv. Cirila in Metoda. Pozval je vernike, da naj bodo hrabri in trdni v boju za svojo in svojih očetov vero in jim podelil apostolski blagoslov. Nato je knez nadškof predstavil papežu poslanca in senatorje, zastopnike omladincev in Orlov. Avdienca je trajala nad 3 ure.

† Premoženje bivšega nadvojvode Friderika. Budimpeštanski in dunajski borzijski listi vzdružujejo vest, da se z ameriški kapitalisti vrše pogajanja za prodajo posestev bivšega nadvojvode Friderika (mednja spada tudi Belje). Pogajanja vodi Friderikov sin Albrecht. Posvetba cenijo na 200 milijonov dolarjev ali približno 50 milijard jugoslovanskih kron! Podobna premoženja so imeli več ali manj vsi avstrijski nadvojvode. A ne Friderik ne vsi drugi in tudi nihče njihovih prednikov ni nikdar v svojem življenju delal v pravem zmislu besede. Vse to so ljudski žulji.

Dnevni dogodki.

— Seja Jugoslovanskega kluba. Že zaradi zopetne volitve skupščinskega predsedstva, tajnikov in vseh odborov je treba, da so gg. tovariši dne 20. t. m. vsi v Belgradu. — Klubovo predsedstvo.

— Socialna skrb. Neki vojni bogataš je kupil v Belgradu hišo, kjer je stanovalo 60 delavskih in uradniških družin. Da bi več zaslužil, je sklenil hišo preurediti v hotel in je zato odpovedal vsem strankam. Ker je bogat človek, so mu šli seveda vsi uradi na roko in ministrstvo za socialno skrb je njegovo odpoved potrdilo. Ker pa ni moglo najti za teh 60 družin stanovanja, jih je z njihovimi stvarmi vred vrglo na ulico, kjer sedaj prezebajo in prosijo pomoči...

— Iz sodne službe. Kakor nam poročajo, naša zadnja vest o vpokojitvi gg. sodnih nadsvetnikov dr. Vedernjaka, Potrato in dr. Mohoriča ne odgovarja resnici. G. nadsvetnik Potrato je bil že vpokojen, ko je bil kot vpokojenec zopet poklican v službovanje.

— Dokument. Ljubljanski dopisni urad nam je danes posredoval s sledečo izvirno in nad vse pretresljivo vestjo: »7% državnega investicijskega posojila sta pri Ljudski posojilnici v Ljubljani podpisala med drugimi g. Vladimir Čebotažev, inženjer v Ljubljani Din. 100.— in tvrdka ing. Lavrenčič & Co., stavbeno podjetje v Ljubljani Din. 1000.—«

»Bart«, je zaprosila Cecilija, če si res moj prijatelj, prosim te, ne snuj takih misli. Moj stric sam mi je prepovedal. Ne da se nič predručati: je pač moja usoda in nositi jo moram.

»O Bog, torej te res ne bom več videl?« je zaplakal mladenič in ves obupan položil glavo na mizo in bridko jokati.

»Semkaj me ne bo nič več!« se je glasilo žalosten odgovor, »toda ko bom bivala v samotnem domu osamela in vse dni zapuščena, bom vedno in vedno mislila na vas, kajti šele zdaj vem, kako vas vse ljubim.«

Te besede so učinkovale še otožneje in vsi so jokali.

Nenadoma se je Cecilija ozrla skozi okno. Gotovo je opazila nekaj, kar jo je navdala s strahom in drhtavostjo, kajti takoj je vstala, zbrala nekaj svojih stvari, ki so ležale posebej na omari.

»Moj Bog!« je vzdihnila, »v svoji žalosti bi skoro pozabila, da sem danes smela k vam le, da sem pobrala vse svoje stvari. In zdaj z Bogom, z Bogom, ostanite srečni in ne pozabite me!«

Bart se je ob plahem tonu teh besed pazno okrenil, pogledal skozi okno in komaj za hip utajen plamen sovraštva je nanovo zablistal v njegovih očeh.

»Glejte!« je kričnil, »glejte, tam ob potu stoji hudič Tis!« In že je hotel kot zver razljučen planiti skozi vrata; toda njegova mati se ga je oklenila in ga s silo pridržala.

— Ugotavljamo, da je to prav vse, kar smo danes dopolnili od tega sicer vsega spoštovanja vrednega urada. In tako se ni zgodilo danes prvič, marveč je to postalo že pravilo. Mi ne očitamo tega gospodom, ki v tem uradu delujejo; očitamo pa državnim upravi, ki tako škandalozno skrbi za poročanje. Pravijo, da sedaj roma načelnik belgrajskega Pressbiroja po državi, da organizira poročevalsko službo. Ko pride v Ljubljano, mu svetujemo, naj se gre rajši sprehajati pod Tivoli, namesto da se leti »organizacije«, ki izgleda tako kakor sedanje poročanje. Tudi en dokument naše resnosti!

— Belgrad in Zemun pod enim policijskim klobukom. Te dni so končno uredili vprašanje o skupni policijski službi v Belgradu in Zemun. Glavno policijsko ravnanje bo v Belgradu. Zemun se razdeli na policijske okraje po belgrajskem zgledu.

— Izgon. Anton Kemperle, roj. l. 1891. v Trzinu in pristojen v Grahovo na Tolminkem, dninar, je te dni presedel 18-mesečno kazen zaradi tatvine in bil nato kot tat iz navade za vedno izgnan iz Jugoslavije.

— Zagrebške srednje šole zaprte. V Zagrebu so te dni poleg ljudskih zaprli tudi vse srednje šole, ker se je začela škrlatinka širiti tudi med srednješolsko mladino.

— Roparski napad. Mesarski pomočnik Franc Strasser, uslužben pri mesarju Vlahoviču v Mariboru, se je v nedeljo ponoči precej vinjen vračal po Meljski cesti proti domu. Na potu se mu je pridružil neznan človek, s katerim sta se mirno razgovarjala in šalila. Ko sta prispela v Aleksandrovo ulico, mu je neznanec nenadoma potegnil iz žepa usnjato listnico in nato pobegnil. V listnici je bil tisočdinarski bankovec, dalje nekaj drobiža in razne vojaške listine.

— Za Pribečevičeve cenzorje. Gospodar je tožil zajca radi povzročene škode v zelniku. Divjačina se je zbrala k sodni razpravi. »Bodimo strogi,« je rekla teta lisica. »Gospodar je mogočen in bi se drugače maščeval nad nami!« Tako je bila proglašena za zajca tiralic: kdorkoli ga ujame, naj ga ubije! Pritožila pa se je tudi krotka ovca, da ji je volk raztrgal jagnje. »Hm, ovca,« so zmigavale živali z rameni. »Da, oče volk je požrešen in krvoloben, glasujmo!« Izid glasovanja se je glasil: »Dokler živi, naj živi v božjem imenu. Ko pa pogine, naj ga žužki požre!«

— Velika nesreča z granato. V Pongercih pri Pragerskem je prinesel A. Vnuh na pašnik granato, katero je našel doma, ki jo je prinesel za časa vojske njegov brat.

— Otroci so se začeli z njo igrati. Nenekrat granata eksplodira. Učinek je bil strašen. Dva dečka vsa razmesarjena sta bila na licu mesta mrtva, tretji je vsled poškodb drugi dan umrl. Več drugih je bilo ranjenih. — Med ljudstvom ptujskega okraja se nahaja še vedno mnogo vojaškega orožja, zlasti pušk. Orožništvo naj bi pridno o njem poizvedovalo, da se slične nesreče ne pripetijo več.

— Grozen roparski umor. V Žičah pri Konjicah se je izvršil dne 12. t. m. grozen roparski umor. Windischgrätzov lovski oskrbnik Sever se je vračal od trgatve z Bizelskega od večernega vlaka ob poslednji uri iz Loč na svoj dom v Špitalič. V Žičah pa je bil zavrato napaden in oropan. Morilec ga je udaril s težkim kladivom trikrat po glavi, nato mu je pa še prerezal vrat in ga vlekel s ceste v jarek, kjer ga je oropal. Umor se je izvršil v mesečini med 7. in 8. uro na cesti, ki je v tem času še vedno obljudena, komaj streljaj daleč od hiš.

la, čeprav je v svoji jezi vse poizkusil, da bi se ji iztrgal. Med tem pa je Cecilija hlastno potegnila iz nedri zlat križec, ki ga je podala otožni Vani, rekoč:

»Vdovi zidarja Jana sem obljubila, da ji bom pomagala. Toda, ah, zdaj ne morem več. Zato vzemi ta križ moje pokojne matere in ji ga daj; naj ga proda, da bo nasitila sebe in svoje otroke za nekaj časa. — Mati Ana, Bart, Vana, vi moji najdražji, mislite name in molite, da bi mi Bog stal ob strani. Vem, da bom v bolesti umrla, kajti...«

Glas ji je odpovedal in bridko jokaje z rokami pred očmi, je planila skozi vrata. Trenotek pozneje so prebivalci te tako tihe in srečne domačije sedeli obupan drug poleg drugega in niso mogli zadržati tok solza.

Ruta je pozabljen ležala na stolu; in nastala je že polna noč, pa nikdo se še ni prebudil iz svinčene tuge.

V.

Kot da je bila Cecilija angel, ki je s svojo prisotnostjo obilaval to skromno domovje z žarki sreče in nedolžne radosti: z njim vred pa je hišo zapustila tudi vsa živahnost. Bart, ta sicer tako živahen in ognjevit mladenič, se je docela izpremenil. Po cele dni je premolčal in presnoval. Glavo mu je sklonila vedno rastoča žalost in na njegovem bledem, uvelim obrazu je bila

Ljubljanski dogodki.

Ljubljanski župan.

Današnje »Jutro« prinaša iz Belgrada naslednjo vest od 17. t. m.:

»Na današnji seji ministrskega sveta je notranji minister Pribečevič predložil ukaz o potrditvi izvoljenega ljubljanskega župana dr. L. Periča. Ukaz je bil podpisan. Potrditev bo nemudoma sporočena pokrajinski upravi v Ljubljani.«

Zanimivo je, da si je gospod Pribečevič izbral za rešitev te zadeve ravno včerajšnji ponedeljek, ko gospod predsednik slovenske JDSarije še ni mogel priti iz Ljubljane. Pa nič ne de, samo da se delo enkrat prične!

Ij Na Rakovniku, in sicer v notranji kapeli so bile pretekli teden duhovne vaje za mladeniče in može. Udeležba je bila prav zadovoljiva, dokaz, da so tudi moški dovzetni za resna premišljevanja verskih resnic. V nedeljo 16. t. m. zjutraj je bil sklep s sveto mašo, govorom in skupnim sv. obhajilom. Ker mnogi želijo, naj bi se taki govori nadaljevali, bo odslej na Rakovniku v domači kapeli z odobrenjem premil. g. škofa vsako nedeljo in praznik ob pol devetih sveta maša s premišljevanjem samo za odrasle mladeniče in može. Popoldne ob pol štirih pa istotam govor in blagoslov.

Ij 25 letnica »Dobrodelnega društva tiskarjev«. Leta 1896 je bilo na predlog g. Ant. Gregorčiča ustanovljeno »Dobrodelno društvo tiskarjev«, da pomaga tolikim in tolikim v naporni službi onemoglim članom in njihovim rodbinom. Iz malih začetkov se je razvila krepka organizacija, ki lahko s ponosom gleda na svojo 25 letno delovanje. V nedeljo, 16. t. m. se je proslavila 25 letnica. Dopoldne je bilo v dvorani »Uniona« slavnostno zborovanje, ki so se ga udeležili poleg lepega števila članov tudi zastopniki zagrebških tiskarskih delavcev in zastopniki novinarjev. Brzojavne pozdrave pa so poslali belgrajski in dunajski tovariši. Po pozdravu predsednika g. Planinca, g. Linhartarja v imenu »Saveza grafičarjev radnika v Zagrebu« in g. Židana v imenu društva »Dobrotvora«, je g. Mlinar v daljšem govoru očrtal zgodovino društva, nakar je g. Gundrum v imenu članov poklonil g. Planincu kot 25 letnemu predsedniku »Dobrodelnega društva«, lep venec. — Zvečer se je vršila v »Unionu« prav lepo uspela, dostojna prireditev, ob veliki udeležbi občinstva iz vseh slojev.

Ij Pobegnil je iz zapore tukajšnjega deželnega sodišča na šest mesecev obsojeni Janez Bergant.

Ij Natakarič ogoľjufal. Trgovski pomočnik Jože Boltar je ogoľjufal natakarič Stef Novak v gostilni Pod Trančo za 3000 kron in pobegnil.

Ij Ukradena pompadura. Na Vodnikovem trgu je nekdo ukradel Mariji Kozamernik iz Podsmreke belo pompaduro, v kateri je imela približno 2400 K denarja.

Ij Vse pride prav. Elizi Šemerl je pred stojnico na Pogačarjevem trgu nekdo ukradel dežnik, vreden 150 kron.

Ij Iz hiralnice sv. Jožefa je pobegnil umobolni Maks Sušnik iz Nevelj pri Kamniku.

Ij Vlom v branjevski voziček. V voz branjevke Marije Kozinc na Martinovi cesti je vlomil brezposelni dninar Franc Božič in ukradel 80 klobas in 480 K denarja.

Ij Ogenj je nastal danes ob 1. uri popoldne v hiši gostilne pri »krofu« na Sv. Petra cesti, oz. Sv. Petra nasipu št. 45. Došli so ognjegasci, ki pa niso imeli velikega dela.

začrtana globoka, globoka srčna bol in til obup.

Na vse pesmi je pozabil; in četudi je delal še kot vedno, so bile njegove kretnje počasne in negotove kot kretnje onega, čegar misli so daleč, daleč proč. Postal je nepazljiv, zamišljen in toliko, da je včasih kratko odgovarjal tolažeči ga materi.

In tako je tihi dom v manj kot dveh mesecih postal osamel in žalosten, čisto podoben mračnemu bivališču skopuhovemu.

Kar je mladeniča predvsem peklo in grizlo, ni bila toliko Cecilijina odsotnost, temveč negotovost, v kateri je živel glede njene usode. Njegova domišljija mu je slikala vsemogoče strahote: videl je bi trpeti in jokati, čul jo bi vzdihovati in plakati. In tudi v snu so se nadaljevale njegove mračne misli, ki so ga mučile in mu izsesavale življenjsko čilost. Zavest nemoči mu je razjedala srce kakor črv. Cecilija ga je tako vneto prosila, naj se ne meša v te stvari; iz njenega pogleda je spoznal, da jo je neka skrivnostna in strašna moč prisilila k uklo-nitvi. Mogoče bi jo še bolj onesrečil, če bi se maščeval nad onim, ki je bil očitno povzročitelj njenega trpljenja. Slednja misel ga je tudi zadržavala od namere, da bi Tisa ukrotil, čeprav je v marsikaterem hipu čutil, da mu je šinila od jeze in ljutosti kri v glavo.

(Dalje.)

Naša društva.

d Danica. Sklicujem izredno skupščino Daničarjev, ki se vrši v sredo 19. t. m. ob treh popoldne v Akademskem domu zra-ven hotela Union. Ker so na dnevnem redu vevlačna vprašanja, je skupščina za vse člane in novince obvezna. Tovariši! Zarjani vljudno vabljeni! Iur. Slavo Papež, predsednik.

Predavanje Prosvete za franciskansko župnijo. Prosveta za franciskansko župnijo prične z današnjim dnem zopet z rednimi predavanji v zimski sezoni. Predavali bodo najboljše predavatelji. Vsebinska predavanja bo tvorila zaokrožen cikel. Danes zvečer predava prof. dr. Josip Puntar o temi: »Pogled na slovenski kulturni dotič.« Lokal soba na franciskanski porti. Začetek ob 8. uri zvečer. Vabimo k temu predavanju ne samo vse člane in članice društva, ampak vse prijatelje naše prosvetne organizacije.

Socialni vestnik.

o Nezaposlenost na Češkem. Kakor se da posneti iz statistike ministrstva za socialno skrbstvo, je bilo v polovici minulega meseca v Českoslovaški 26.000 oseb brez posla, in sicer 16.500 moških ter 9.500 ženskih, potem pa še 21.000 družinskih članov. Od teh jih pride na Češko 21.500, na Moravo in Šlezko 3300, na Slovaško pa 1200 oseb. Poleg tega je bilo po posredovanju podjetij podpiranih 16.000 deloma nezaposlenih ter 8000 družinskih članov. Število brezposlenih, neposredno podpiranih je padlo v primeri z avgustom (29.000) za tri tisoč. V avgustu minulega leta je bilo po državi podpiranih 32.736 nezaposlenih oseb. Število delavskih moči, ki so brez zaslužka, pojema in izkazuje minuli mesec doslej najmanjše število nezaposlenih ljudi.

Gospodarstvo.

— Srečna Mehika! Najbogatejša država na svetu je Mehika. Tam nimajo danes nobenega papirnatega denarja v prometu, ampak samo zlato in srebro. Ker imajo teh dveh žlahtnih kovin v izobilju, sploh ne mislijo na tiskanje papirnatih bankovcev. V Evropi imamo pa papirnatih flik od dne do dne več. Zato pa je tudi tod vsak dan večja draginja.

— Kako je z bolgarsko industrijo. »L'Echo de Bulgarie« je prineslo te dni članek o bolgarski obrti. Bolgarska industrija stoji tako-le: kovinska in metalurgična industrija je imela leta 1920. 41 zavodov, kemična 40, kemična 52, živila in piščala 195, tekstilna 84, lesna 28, usnjarska 32, papirna 7, elektrotehnična pa 6. Kljub temu pravi list, da je bolgarska industrija šele v povojih.

— Produkcija barv v Zedinjenih državah. Vojska je precej pretresla nemški monopol teh specialnih izdelkov. L. 1920. se je izvozilo iz ameriških kemičnih tvornic 45 mil. kg barvil t. j. 92 odstotkov več kot pred svetovno vojsko. Uvoz v tem letu je znašal samo pol drugi milijon kg, od katerih je prišla polovica iz Nemške, tretjina iz Švice ter preostanek od druge. Skupno število tvrdk, katere so producirale katar-nova barvila, je bilo 213, od katerih se je pečalo 82 le z izdelovanjem rečenih barv. Izvoz anilinskih in drugih barv je dosegel višino 35 mil. dolarjev, kar znači proti 1919. l. vzrast za 100 odstotkov. Seveda t. l. se je pojavil tudi tu kakor v drugih strokah znatni padec, tako da se je v aprilu l. l. izvozilo samo 10 odstotkov tega, kakor isti mesec lanskega leta.

Raznoterosti.

r Velikansko angleško letalo. Angleški listi poročajo, da bodo prihodnji teden pričeli na Angleškem preiskovati nov velikanski aeroplan, ki tehtla 10 ton in je opremljen z 10 motorji.

Rehabilitacija po 20 letih. Italijanski listi poročajo: Pred 20. leti je izginilo na poštne uradu v Palermu troje vrednostnih pisem s 70.000 kronami. Obdolžili so nekega uradnika, da jih je poneveril in ga postavili pred sodišče. Obdolženec, ki je nepepreno zatrjeval svojo nedolžnost, je bil radi pomanjkanja dokazov sicer oproščen, toda obenem odpuščen iz službe. Od tedaj se je preživljal z majhno trgovino. Sedaj so pa našli na dnu uradne blagajne tista tri vrednostna pisma nedotaknjena z vsemi 70.000 lirami. O najdbi so takoj obvestili dotičnega odpuščenega uradnika. Mož bo ne le sprejet nazaj v službo, ampak dobi tudi plačo za vsa leta nazaj v vsoti približno 120.000 lir.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.
Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

F. BRUMAT

LJUBLJANA

Usakovirno manufakturo in tkanine
po konkurenčni ceni.

Mestni trg 25. l.